

RANA KOMMUNE

Årsrapport

2009

2009

Kommunestyrets medlemmer 2009

Arbeiderpartiet

Geir Waage
 Hanne Wika
 Christine Sch. Antonsen
 Peder M. Olsen
 Knut Bjørgen
 Rune Olsen
 Rolf Solvang
 Sarah Bogen
 Tore Sundrønning
 Bjørg Simonsen
 Mads Aleksander Mjelle

Sosialistisk Venstreparti

Inge Myrvoll
 Liv Hauknes/-
 Hilde Birgitte Rønningsen
 Ernly Eriksen
 Anette Fosse
 Kim-Remi Sandvær
 Vigdis Thomassen
 Johanne Alteren

Høyre

Kai Henriksen
 Espen Haaland
 Marianne Kibsgaard

Senterpartiet

Karen A. Hagland Amundsen
 Johan Petter Røssvoll

Fremskrittspartiet

Allan Johansen
 Torill Ø. Hanssen
 Eve A. Rødfjell
 Hans Myrnes
 Line M. Lund
 Oddmund Markussen
 Helge Karstensen

Venstre

Tormod Steen

Rød Valgallianse

Ole Gunnar Leirvaag/-
 Hossein Eskandari

Miljølista Rana

Dan Erik Kjellnø
 Håkon Nordbakken
 Gislaug Øygarden
 Børge Henriksen

Kristelig Folkeparti

Margit Nyjordet Fjellvang

Nøkkeltall 2009 og 2008

	2009	2008
Brutto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	5,2	1,6
Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	4,5	4,3
Frie inntekter i kroner per innbygger	33 584	30 621
Netto lånegjeld i kroner per innbygger	32 130	25 219
Antall barn i barnehager	1 329	1 304
Antall elever i kommunale grunnskoler	3 348	3 418
Befolkning over 80 år	1 240	1 226
Netto driftsutgifter barnehager, per innbygger 1–5 år	10 033	15 633
Netto driftsutgifter til grunnskoleopplæring, per innbygger 6–15 år	86 170	82 091
Netto driftsutgifter per innbygger i kroner, pleie og omsorgstjenesten	13 376	12 671

RANA KOMMUNE
til tjeneste...

Rådmann og ordfører oppsummerer	side 4–5	
Likestilling	side 6	
Barnehageavdelingen	side 7–9	
Helse og sosialavdelingen	side 10–13	
Omsorgsavdelingen	side 14–17	
Kulturavdelingen	side 18–19	
Skoleavdelingen	side 20–21	
Teknisk avdeling	side 22–30	
Historisk tilbakeblikk	side 31	

Utgiver:

Rana kommune

Redaktør:

Geir Gisnås

Foto:

Bjørn Kvitnes, Bjørn Leirvik,
Mediebyrået med flere

Grafisk design:

Mediebyrået

Trykk:

Designtrykk, Namsos

Opplag:

1000 eks.

Vi får til mye

Når den grå hverdagen får overtaket kan det være godt å løfte seg litt opp for å få perspektiv. Og konklusjonen er helt klar: Vi fikk til mye i Rana i 2009!

Etter en litt omstridt etableringsprosess ble Liengbakken bofellesskap åpnet. Liengbakken er en heldøgns omsorgsbolig for mennesker med varige følgeskader og/eller tilleggspromatikk som følge av rusavhengighet. Etter etableringen har det blitt ro, tjenesten fungerer godt.

Rana kommune åpnet i fjor et kommunalt kriesesenter i samarbeid med Hemnes kommune og Nesna kommune. Full drift med døgnbemanning ble iverksatt 3. kvartal 2009.

I februar 2009 åpnet Helseparken, et samarbeidsprosjekt mellom Helgelandssykehuset og Rana kommune. Helseparken har 17 plasser.

En rapport som har evaluert Helseparken konkluderer med at etableringen har vært en suksess.

Nye Sagbakken Stadion ble åpnet i august. Tidligere fotballpresident Per Ravn Omdal uttalte under åpningen at det var et fantastisk anlegg, og at Rana har fått en arena som kommunen kan være stolt av. Kommunen håper det vil skape enda mer entusiasme for Rana-fotballen.

2009 ble et år med mange utmerkelser til Rana. Vi ble Norges beste blomsterby i vår kategori, Kirkebakken barnehage fikk nasjonal pris for lokal kultur og språk, og Ytteren barnehage ble miljøbarnehage. Kommunens hjemmeside ble kåret til den nest beste i Nordland. I tillegg ble vi av bladet Kapital kåret til Nord-

Norges beste næringsby samtidig som vi ble den 12. beste kommunen i Norge i «Nærings-NM».

Dette er en smakebit på hva vi får til, ting som vi av og til mister av syne når vi møter utfordringer og situasjoner av mer negativ karakter. Samtidig må vi ikke la oss blende av de gode resultatene og slå oss til ro med at nå kan vi hvile på laurbærene.

Alle de hyggelige tingene skal vi ta med oss videre, men for å oppnå gode resultater også i årene som kommer, må vi arbeide hardt og målbevisst.

For utfordringene er her. Finanskrisen skapte – og skaper fortsatt – problemer for industri og næringsliv. I den situasjonen er vi på den ene siden mer utsatt enn mange andre kommuner fordi Ranas industri har hele verden som marked. På den andre siden har vi en industri som har lange tradisjoner og god erfaring i å takle nettopp slike situasjoner. Det gjør at vi tross alt kan se positivt på framtida.

Vi får til mye i Rana, men ingen ting kommer av seg sjøl. I så måte ble 2009 et år som mange andre; et resultat av mye godt arbeid. Et arbeid som ga oss et enda bedre Rana å bo i.

Geir Waage
Ordfører

Ferdig med Terra

Alt tatt i betraktning ble 2009 et godt år for Rana kommune. Dette er takket være ansatte som har stått på for arbeidsgiver og brukerne av kommunen tjenester.

Ett av Terra-spøkkelsene forsvant i 2009. Vi kunne legge frem et regnskap med 1,95 millioner kroner. Da var siste rest av Terra-tapet på 222 mill kroner – 49,4 mill kroner – dekket. Rana kommune har med dette resultatet klart å oppnå den overordnede politiske målsettingen om å unngå ROBEK i 2009.

Driftsinntektene for Rana kommune utgjorde 1,48 mrd kroner. Netto driftsresultat for fjoråret ble 67,3 millioner. Reelt netto driftsresultat lå i underkant av 1 prosent som, målt opp mot kommunens utfordringer og ønsket utvikling, er for svakt.

Vi investerte mye for at kommunens innbyggere skal få en enda bedre kommune å bo i. Totalt ble det investert i 220 mill kroner, mot 142 mill året før. De største investeringene var omsorgsboliger for rusbrukere på Gruben, nytt sykehjem på Gruben, omsorgsboliger på Hauknes, Grønfjelldal skole og Nye Sagbakken stadion. Baksiden av dette er at renter og avdrag øker og krever effektivitetsforbedringer i den øvrige virksomhet i tiden fremover.

Kommunal drift skal være ganske forutsigbar, men det oppstår alltid situasjoner som det ikke er mulig å planlegge.

En slik situasjon var blant annet svineinfluensaen. Når slikt inntreffer utfordres den kommunale organisasjonen, og prioriteringer må justeres. Det medførte for oss at enkelte saker måtte lig-

ge for at vi skulle klare å håndtere utfordringen.

En annen situasjon med store konsekvenser for en kommune basert på eksportbasert næringsliv så vi de første utslagene av høsten 2008. Finanskrisen slo utover i 2009 stadig sterkere til overfor vår industri og øvrige næringsliv.

Vedvarer denne situasjonen vil det kunne bidra til ytterligere bekymringer med hensyn til befolkningsutviklingen i Rana og Helgeland. Elevtallet i grunnskolen går stadig ned, samtidig som vi blir flere eldre. Befolkningsutviklingen på Helgeland er bekymringsfull. Siden 1980 har vi blitt 5 000 færre helgelendinger. Dette skjer samtidig med at Norges befolkning øker. I sum blir vår andel av befolkningen stadig lavere med tilsvarende konsekvenser for kommunens inntekter.

Vår oppgave er å gi politikerne så gode beslutningsunderlag som mulig, slik at de folkevalgte settes i stand til å gjøre gode vedtak til beste for kommunens befolkning på kort og lang sikt.

I tillegg skal vi sørge for å gi kommunens innbyggere fra 0 til over 100 år gode tjenester og god service. I lys av den innsats og resultater som er vist i 2009 ser jeg frem mot nye utfordringer.

Sigmund K. Johnsen
Rådmann

Barnehagesjef Anita Vonstad og servicesjef Hege Nygård er to av de kvinnelige lederne i Rana kommune. Andelen av kvinner på toppen har økt de siste årene.

Etter flere år med fokus også på kjønn ved ansettelser så ser vi nå en øking i antall kvinnelige ledere på alle ledernivå i kommunen.

Kvinnelige ledere

I rådmannens ledergruppe var det i 2007 20 prosent kvinner. I 2009 er kvinneandelen økt til 33 prosent i denne gruppa. Det er bare på dette øverste ledernivået at menn er i flertall.

Rana kommune har en sammensetning av arbeidsstokken der en overveiende del er kvinner. Det er derfor naturlig at flest lederstillinger også innehas av kvinner. Totalt sett for alle ledernivåene har kvinner 57 prosent av lederstillingene.

I Statistisk sentralbyrås statistikk for kjønnslikestilling i kommunene for 2009 kommer Rana kommune med i den gruppa av kommuner som er mest likestilte. Statistikken er delt i fire grupper etter graden av likestilling. Kriterier som benyttes til denne statistikken er blant annet andel barn i barnehage, utdanningsnivå, deltakelse i arbeidsstyrken, inntekt med mere.

	2009			2008			2007		
	Antall ansatte	Menn %	Kvinner %	Ansatte %	Menn %	Kvinner %	Ansatte %	Menn %	Kvinner %
Øverste ledernivå	15	67	33	15	73	27	15	80	20
Driftssjefnivå	32	38	62	34	41	59	30	30	70
Avdelingsledernivå	89	40	60	91	41	59	89	44	56
Sum	136	43	57	140	44	56	134	45	55

Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen (KKS) delte i midten av november ut Barnehageprisen 2009 til Kirkebakken kulturbarnehage i Mo i Rana. Barnehagen var en av de fem vinnerne av Barnehageprisen 2009.

Barnehageprisen 2009

Barnehageprisen går til barnehager som har hatt et særlig engasjement rundt kultur og kunst i barnehagen.

Kirkebakken kulturbarnehage fikk prisen for sitt prosjekt «Lokalkultur til små ranværinga». Barnehagen ønsker å gi barna innspill og opplevelser hentet fra nærmiljøet slik at de får lære om sin egen kultur og bli stolte av å være «ranværinga».

«De skal få synge lokale sanger, høre eventyr og segner fra nærområdet og få kunnskap og erfaring om lokale mattradisjoner gjennom å lage, smake og servere disse i barnehagen», skrev barnehagen i søknaden.

– Det var voldsomt mange gode bidrag i år, og det var veldig vanskelig å finne fem vinnere. Det at dere er en av de viser at dere er særlig flinke til å jobbe med kunst og kultur. Dere jobber bredt og lokalt med ranværinguttrykk, mattradisjoner og generasjonskontakt, sa Cathrine Jenssen fra KKS til barna og de ansatte ved Kirkebakken kulturbarnehage, ifølge Rana Blads nettutgave.

Barnehageprisen for kunst og kultur deles hvert år ut av Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen. Prisen er en av senterets kjerneoppgaver knyttet til strategiplanen «Skapende læring».

Senteret er underlagt Kunnskapsdeparte-

mentet og holder til ved Høgskolen i Bodø.

Juryen synes at fokuset på lokale tradisjoner og lokalt særpreg er med å skape en kjerne av identitet og tilhørighet hos barna. Et mangfold av aktiviteter knyttet til lokale tekster, dialektuttrykk, historier, dans, sang, eventyr og mattradisjoner er måter å bli kjent med sin egen nåtid, men også fortid, på.

Personalet stiller undrende spørsmål som «hva er det å være ranværing?». Ved å la barna bli kjent med og stolt av egen kultur, tror de ansatte at barna også bedre respekterer og forstår andres kultur. Juryen er dessuten imponert av barnehagens evne til å skape kontakt mellom generasjonene i dette nærmiljøet: Her møtes ansatte, barn, foreldre, besteforeldre og oldeforeldre i en kreativ og undrende atmosfære. Kultur, historie og kunnskap blir utvekslet.

Kirkebakken kulturbarnehage får også fram tilknytningen til sørsamisk kultur gjennom å gi barna et innblikk i både tradisjonell og moderne joik og andre samiske tradisjoner. Personalet gjør et stort arbeid med å synliggjøre den samiske kulturen for barn som vokser opp utenfor de samiske kjerneområdene. Juryen ser her en barnehage som på en helhetlig måte mestrer å knytte det lokale og nære opp mot noe større og mer universelt.

«Lokalkultur til små ranværinga» ga barnehagepris til Kirkebakken barnehage.

Ytteren barnehage ble sertifisert som Nordlands 4. miljøbarnehage i 2009, og 2. desember markerte barnehagen dette – med å heise det grønne flagget.

Grønt Flagget

I tillegg til barnehagene er det 12 skoler som har Grønt Flagget i Nordland. I Rana er Ytteren barnehage den eneste barnehagen med Grønt Flagget.

Ytteren barnehage ble åpnet i 1989 og fylte 20 år i februar. En grei og solid barnehage som jobbet med litt av hvert. Men – med tiden så vi at fokus burde dreie seg mye mer om miljø og natur enn om andre ting. Dette på grunn av det vi ser som skjer rundt oss – med naturen, med jordkloden vår, med forsøpling og forurensing, med materialisme og egoisme, og bruk- og kast, og kjøpe, kjøpe, kjøpe...

Barnehagene er med på å oppdra morgendagens voksne, og de trenger holdninger og verdier, kunnskap og erfaringer som hjelper dem med oppgaven de har foran seg – nemlig å ta vare på jordkloden.

NØKKELTALL ØKONOMI

	Regnskap	Rev. budsjett 09	Diff
Barnehageavdelingen	12.254	18.073	+5.820

Miljøbevisste småroller i Ytteren barnehage kunne heise det

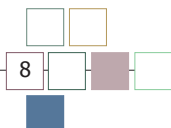
Derfor har vi fokus på disse 3 hovedområdene:

Naturen

- Vi bruker naturen til aktivitet, rekreasjon og matauke.
- Vi ødelegger ikke, vi rydder søppel og har detaljert søppelsortering; glass og metall (4-åringene), papp og papir (0-3-åringene), rest- og grønnsøppel (alle)
- Vi bretter melkekartonger, samler og panter tomflasker/bokser (5-åringene)
- Vi lager eget papir, og vi har egen kompost som det skal bli jord av.
- Vi er miljøagenter som liker utfordringer: Ser vi biler på tomgang, sier vi ifra!

Saker og ting

I Ytteren miljøbarnehage støtter vi ikke bruk-og-kast-mentaliteten. Vi tar vare på leker og inventar, vi reparerer og resirkulerer, og bruker mange såkalte verdiløse ting i våre aktiviteter og i skapende arbeid.

grønne flagget da barnehagen ble sertifisert som miljøbarnehage.

- Vi handler på Brukthandel, bytter og låner, og bruker igjen.
- Vi tenker på jordkloden – og uansett hva vi skal bli når vi blir stor, så trenger vi jordkloden å stå på. Og da må vi jo passe godt på den.

Mennesker & vennskap

Vi har fokus på vennskap, på respekt og god oppførsel, på vanlig høflighet, og det å lære seg å samarbeide og forhandle.

Å ha en venn er viktig, å få være en venn er like viktig. Dette gjelder enten man er liten eller stor, om man går i barnehage eller er på gamlehjem.

Hver fredag er vi på Kortidsavdelingen og besøker våre venner der.

Grunnen til at Ytteren barnehage fikk grønt flagg var nettopp alle disse tingene som vi har fokus på hver dag.

Barna gjør det vi gjør, og ikke det vi sier vi skal gjøre.

Grønt Flagg

Grønt Flagg er en miljøsertifiseringsordning rettet mot grunnskole og videregående skole, men barnehager kan også søke. Ordningen er tilknyttet det internasjonale Eco-Schools nettverket som drives av Foundation for Environmental Education (FEE), opprettet i 1981.

26 land i Europa og Sør-Afrika er med. Formålet er å arbeide med miljøvern generelt, og miljøinformasjon og opplæring spesielt. For å bli sertifisert må Grønt Flagg-kriteriene tilfredsstilles.

Sertifiserte skoler og barnehager får rett til å heise det grønne flagget.

Sertifiseringen gjelder kun for ett år av gangen, noe som sikrer kontinuitet i miljøarbeidet.

Flagget gir et synlig bevis på at det gjennomføres miljøprosjekter på et høyt nivå, og at miljø og miljøbegrepet er prioritert inn i den daglige driften. Flagget er et internasjonalt symbol, og gir mulighet for direkte samarbeid med andre barnehager/skoler i Norge og internasjonalt.

Pandemiplan i praksis

Omtrent 40 prosent av ranværingene vaksinerte seg mot svineinfluensa.

I Rana – som i resten av Norge og verden for øvrig – ble 2009 det året vi for alvor lærte betydningen av det litt fremmedaktige ordet pandemi. Influensa A(H1N1), bedre kjent som svineinfluensa, ble raskt et samtaleemne i store deler av befolkningen.

Hyppig håndvask og hosting i armkrok ble kjente øvelser for mange. Temaet hadde høy medieoppmærksomhet, og nasjonale helsemyndigheter slet med at mange stilte seg enten skeptisk eller avventende til massevaksinasjonen.

Kommunen hadde som mål at 50 prosent av befolkningen ville ta i mot vaksinetilbudet, og ved utgangen av 2009 er foreløpig status at om lag 40 prosent har fått vaksine. Det er satt ca. 12 000 brukerdoser av vaksinen, og kommunen har fortsatt lagerbeholdning av vaksine.

Selv om pandemien ikke fikk det omfanget helsemyndighetene først fryktet, utløste den betydelig aktivitet i kommunens helsetjenester. En vesentlig utfordring var knyttet til usikkerhet i leveranse av vaksiner, samt usikkerhet om hvor mange som ville ta i mot vaksine. Særlig

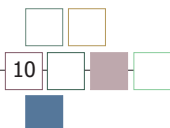
smittevernlege og helsesøstertjenesten jobbet på høytrykk, både med å formidle informasjon, samt å foreta vaksinerings og risikogrupper og massevaksinerings av befolkningen generelt. En del av den ordinære tjenesteproduksjonen måtte avlyses, eller settes på vent.

Samfunnshuset ble tatt i bruk som vaksinasjonslokaler under massevaksineringsen. Frivillige organisasjoner som Norsk Folkehjelp, Røde kors og Santitetsforeningen bidro sammen med sivilforsvaret og kommunale medarbeidere til å lette den praktiske gjennomføringen. Folk flest tok kødannelser med godt humør, og i flere perioder var ventetiden for folk minimal.

Den endelige evalueringen etter pandemien gjøres når fullstendige tall er klare. Det er imidlertid klart at svineinfluensaen ga rik anledning til å «øve» på kommunes kriseberedskap. Det er gjort svært nyttige erfaringer som gir godt grunnlag til å foreta nødvendige justeringer i eksisterende pandemiplan.

NØKKELTALL ØKONOMI

	Regnskap	Rev. budsjett 09	Diff
Helse- og sosialavdelingen	210.071	212.741	+2.670

Kommunestyret i Rana vedtok i februar 2009 at kommunen skulle overta driften av Kriesesenteret i Rana, som tidligere var privat drevet med offentlig støtte.

Kommunen overtar drift av kriesesenteret

Rana var den tredje kommunen i landet som etablerte kommunal drift av kriesesenter, noe som gjør dette til et nybrottsarbeid – også i nasjonal sammenheng. Senteret er etablert i en større kommunal enebolig, der også det private senteret hadde sin virksomhet.

Kriesesenteret etablerte et døgnbemannet telefontilbud og et dagtilbud i juni 2009. Fra september 2009 har senteret vært døgnbemannet. Etter åpning av døgntilbudet har kriesesenteret hatt 69 overnattingsdøgn for kvinner og 59 overnattingsdøgn for barn. I tillegg har senteret gitt råd og veiledning ved en rekke telefonhenvendelser. Senteret disponerer 5,1 årsverk fordelt på 10 stillingshjemler. Medarbeiderne representerer ulike fagkompetanse for å ivareta mennesker i krise.

Stortinget vedtok i juni 2009 ny Lov om kommunale kriesesentertilbud. Formålet med loven

er å sikre et godt og helhetlig kriesesentertilbud til kvinner, menn og barn som er utsatt for vold, eller trusler om vold i nære relasjoner. Tilbudet skal være gratis og gi brukerne støtte og veiledning, samt hjelp til å ta kontakt med andre deler av hjelpeapparatet. Den nye loven stiller krav om at botilbud for menn og kvinner skal være atskilt, og det arbeides med å finne en løsning slik at også Rana kommune kan tilby menn og kvinner et likeverdig tilbud. Inntil dette er på plass, tilbys menn råd og veiledning, samt dagtilbud fra kriesesenteret.

Kriesesenteret i Rana er i 2009 etablert som et interkommunalt samarbeid med kommunene Hemnes og Nesna. Etter planen inngår også Rødøy og Lurøy kommune i samarbeidet fra 2010. Rana vil da være vertskommune for fire kommuner, og betjene nær 35 000 innbyggere.

Rana var den tredje kommunen i landet som etablerte kommunal drift av kriesesenter.

Helseparken i Rana er blitt en suksess.

En ny avdeling med 17 sengeplasser, åpnet dørene i februar 2009. Helseparken er et samarbeidsprosjekt mellom Helgelandssykehuset og Rana kommune.

En pilot i samhandling

Det nye tilbudet er etablert i sykehuset og drives i samarbeid mellom kommunen og sykehus. Pasientgruppene som kan benytte seg av tilbudet har i dag ikke et godt nok tilbud og der et nært samarbeid er avgjørende for resultatet av behandlingen som gis. De 17 plassene skal i første omgang gi et tilbud til utskrivningsklare pasienter og pasienter med behov for rehabilitering og opptrening. Den nye helseparken vil medføre mindre trykk på sykehuset, og færre døgnbøter for kommunen, fordi utskrivningsklare pasienter nå vil bli ivaretatt av Helseparken.

Ideen om en helsepark i Rana har levd lenge. Et forprosjekt ble vedtatt og iverksatt i 2004, og i 2007 ble saken politisk sluttbehandlet.

Helsepark-etableringen ville ikke ha vært mulig uten politisk og administrativ vilje, og ikke minst uten den sterke entusiasmen fra fagmiljøet som har fulgt innspurten av prosjektet. Både Helgelandssykehuset og Rana kommune har gått inn i prosjektet med en betydelig økonomisk risiko. Det finnes ennå ingen statlige midler som kan dekke noen av de kostnadene et slikt prosjekt medfører. For Ranas del medfører dette en årlig driftsutgift på ni millioner kroner. Stortinget har imidlertid bebudet et sterkere satsing på denne type tiltak, i sin melding om samhandlingsreformen.

Som en direkte følge av Helseparkprosjektet har Helgelandssykehuset avd. Rana har fått status som ett av fem pilotsykehus i Norge.

Statusen som pilotsykehus er en anerkjennelse av Helseparkprosjektet som et konkret eksempel på det samarbeidet mellom ulike tjenestenivå som etterspørres i samhandlingsreformen. Det er også en bekreftelse på at Rana kommune og sykehuset på dette området er i forkant av denne reformen.

Rehabilitering og opptrening er hverdagen i Helseparken.

Ordfører Geir Waage overrakte gave til daglig leder May Helen Steinfjell da han åpnet Liengbakken bofellesskap.

Når rusavhengige får hjelp og oppfølging på hjemmebane, klarer de å skape seg et hjem og beholde sin bolig. Dette var erfaringen fra Rustjenestens prosjekt «Vi gjør så lite med bare hus» som ble tildelt Statens tiltakspris mot bostedsløshet i 2005.

Mindre rus i eget hus

Hovedstrategien i dette prosjektet var å sikre rusavhengige et godt tjenestetilbud, og ikke bare et boligtilbud. I tillegg ble det vektlagt at mange kan eie sin egen bolig, dersom det gis tilstrekkelig støtte for å mestre dette.

Tekningen fra det prisvinnende prosjektet er nå integrert i kommunens boligsosiale arbeid. En foreløpig krone på verket i dette arbeidet er åpningen av Liengbakken bofellesskap – et døgnbemannet botilbud for rusavhengige med særlige omsorgsbehov.

En stolt ordfører åpnet Liengbakken bofellesskap den 9. oktober 2009. – Dette omsorgstilbudet trengs. Alle skal med. Og for å få det til er dette en viktig institusjon – uttalte ordfører Geir Waage under åpningen av huset. – Dette huset representerer tro og håp for folk som ikke har hatt det så bra. Det er der vi jobber; i skjæringspunktet mellom tro og håp, mellom liv og død – sa leder av Rustjenesten i Rana, Tore Sundrønning, i sin åpningstale.

Liengbakken har 12 leiligheter. I tillegg er tre hybler innredet for midlertidige boligbehov. Her er også kontorer og fellesarealer med felles kjøkken. To av leilighetene er tiltenkt kvinnelige

beboere spesielt, og er skjermet fra de øvrige leilighetene. Leilighetene framstår som lyse og trivelige. Her er også romslige felleslokaler med tv, sofakrok og spisebord for felles måltider. Her er filmer og bøker i hyllene, og det dufter av kaffe og vafler fra felleskjøkkenet. En av beboerne uttrykte i intervju med lokalavisen at han etter år med misbruk og bostedsløshet nå følte at han var kommet til Paradis.

Eableringa av Liengbakken bofellesskap har kostet 26,6 millioner kroner, hvorav 8,6 millioner er gitt som tilskudd fra Husbanken. Få andre kommuner i Husbankens region Bodø (Nordland og Sør-Troms) gir sine innbyggere mer startlån enn Rana kommune gjør. Kommunen tør altså å gi sine vanskeligstilte en ny sjanse, selv om det med denne gruppa ikke finnes noen garantier for å lykkes. Også representanter fra Husbanken var svært fornøyde på sin befaring i bofellesskapet. Daglig leder May Helen Steinfjell viste representantene stolt rundt i de flotte lokalene på Gruben som nå tilbys Mo i Ranas aller mest vanskeligstilte på boligmarkedet.

Omsorgs- avdelingen

Omsorgstjenester er en fellesbetegnelse for tjenester som ytes av kommunens omsorgsavdeling både i den enkeltes hjem og i institusjonene i kommunen. Omsorgskontoret gir råd og veiledning, samt vurderer og saksbehandler søknader om hjelp.

Året har vært preget av økonomiske tilstramminger. Brukerne har vært skjermet mest mulig, men både ansatte og brukerne rapporterer om stramhet og travelhet. Samtidig skulle en ha fokus på utviklingsarbeid som skal gagne brukerne/kommunen på sikt, og den vedtatte strategiplanen for eldreomsorgen har vært styrende på det overordnede plan.

Til tross for innsparinger viser de mange små og store utviklingsprosjekt at vi har et høyt faglig nivå på vår tjeneste og ikke minst mange dyktige og initiativrige medarbeidere.

Anerkjennelse til Rana

Tjærahågen Bofellesskap er et sykehjem for 29 beboere med demenssykdommer. I forløpet av demenssykdommen vil mange av beboere i perioder utvikle alvorlige psykiske eller atferds-

Omsorgsavdelingen tjuvstartet leseprosjektet «Bok til alle». Her

messige symptomer. Avdelingssykepleier Ann-Marit Tverå og sykehjemslege Bjørn Lichtwarck har utviklet en modell (TID) for utredning og behandling av slike symptomer. TID står for Tverrfaglig Intervensjonsmodell ved utfordrende atferd ved Demens. Denne har fått stor anerkjennelse i fagmiljøet nasjonalt.

I november var representanter fra Nasjonalt Kompetansesenter for demens på besøk ved Tjærahågen for å innlede starten på et nasjonalt pilotprosjekt som skal evaluere metoden forskningsmessig.

Bok til alle

Regjeringen har bestemt at 2010 skal være et nasjonalt leseår. Omsorgsavdelingen og Rana bibliotek har i høst tjuvstarta og inngått et samarbeid gjennom prosjektet «Bok til alle».

er det Thomas Fearnley, tidligere skuespiller ved Nordland teater, som leder lesestunden for beboerne ved Selfors sykehjem.

Man har knyttet til seg frivillige leseombud som ønsker å formidle litteratur på noen av sykehjemmene i Rana. Det er mange ulike grunner til at noen mennesker ikke kan lese selv. Det kan skyldes demens, synshemninger, slag og lignende. Leseombudene er døråpnere inn i bøkernes verden og bidrar til økt livskvalitet gjennom gode litteraturopplevelser.

Hovedmålsettinger

- Medvirke til at nødvendige omsorgstjenester finner sted nærmest mulig, og på best mulig måte, der hvor brukeren til daglig lever.
- Medvirke til at brukeren får mulighet til å leve og bo selvstendig, og ha et trygt og meningsfylt liv ut fra egne forutsetninger
- Medvirke til at egenomsorgen gjenopprettes/opprettholdes, eller at brukere får en

respektfull og verdig avslutning på livet.

- Medvirke til at maten fra sentralkjøkken og postkjøkken dekker brukernes behov for næring på en ernæringsmessig, smakfull, estetisk måte til en konkurransedyktig pris.

Nøkkeltall

Sykehjemsplasser: 249 (ca. 95 prosent enerom)

Omsorgsboliger: 132 leiligheter med og uten stasjonær bemanning

Hjemmebaserte tjenester: Ca. 580 personer har hjemmesykepleie og ca. 585 har hjemmehjelp.

Antall årsverk: 446,3

NØKKELTALL ØKONOMI

	Regnskap	Rev. budsjett 09	Diff
Omsorgsavdelingen	238.272	241.174	÷2.902

Det er blitt sagt at sykefravær bestemmes av hvordan man har det og hvordan man tar det. Mjølan omsorgsbolig, med et sykefravær på vel 4 prosent de to siste årene, er et eksempel på nettopp det.

De ansatte ved Mjølan omsorgsbolig trives på jobb. Det bekreftes. Stående bak fra venstre: Agnes Enge, Kaisa Pulkkanen og Eirin

Med en nærværprosent

Mjølan omsorgsboliger ble tatt i bruk i slutten av 2002. I utgangspunktet jobbet alle ansatte hver 3. helg og mange hadde relativt små stillingsbrøker. Mot slutten av 2005 fikk de ansatte tilbud om å utvide sine stillinger til ønsket stillingsstørrelse mot å øke helgefrekvensen. Vel 70 prosent av de ansatte takket ja til tilbudet om å jobbe annenhver helg.

Det er flere faktorer som er med på å heve terskelen for å egenmelde eller sykemelde seg.

Avdelingssykepleier Lilli-Ann Krutå forteller at

ved Mjølan omsorgsboliger står teamtanken sentralt, samtidig som man har klart å ansvarliggjøre den enkelte ansatte.

Viktigst for arbeidsgleden er å oppleve positive utfordringer i jobben og at de ansatte har mulighet til å påvirke eget arbeid. Skal man trives og være trygg på jobb må de ansatte også ha arenaer for kommunikasjon. Vi har flere slike møteplasser.

– Samspillet med brukerne er viktig og vi har en åpen-dør-politikk ovenfor de pårørende.

er det rekordlave sykefraværet. Nederst fra venstre: Judy Johansen, Norena Anbakk og Hilde Hagh Leirvik. Myran.

på 96

De får i stor grad komme og gå som de vil, også inne på kontoret og på møterom. Dessuten er vi et hus med mange sosiale aktiviteter som bidrar til trivsel for beboere, så vel som for de ansatte, sier Krutå.

Hun forteller videre at alle arbeidstakerne kan utføre de fleste arbeidsoppgavene. Det gjør at man ikke er så sårbar hvis noen er borte fra jobb.

At den ansatte har tilstrekkelig fagkunnskap, bidrar til egen trygghet, samtidig som det

sikrer at kvaliteten på tjenesten til beboerne blir faglig forsvarlig.

– Da går de ansatte hjem etter endt arbeidsdag med en god følelse. Det er en positiv, humørfyllt og optimistisk gjeng!

– Terskelen for fravær er høy og vi tar hensyn til kollegaer hvis formen ikke er helt på topp en dag, sier de ansatte, som avslutningsvis peker på betydningen av den gode og gjensidige kommunikasjonen mellom dem og ledelsen.

Festivaldebutanten «Verket» fikk en god start med sin første Verket-festival. Revelneset var pyntet til fest, og artistene skuffet ikke.

Knallstart for Verket

Rundt 12 000 besøkende, fordelt på fredag, familiedag og lørdag, sørget for god festivalstemning. Fullmåne og stjernehimmel gjorde lørdagskvelden elektrisk, og bak scenen glitret et opplyst industriområde.

Jo da. Verket ble unikt; midt i byen og forankret til den nasjonale industrihistorien.

Alexander Rybak var en av trekkplastrene på den første Verket-festivalen. (Foto: Bjørn Leirvik)

Først ute var «Talent i Rana». Agnes Born, Marius Sivertsen og Lise Marie Johansen mer enn innfridde. Dette er talenter som vi helt sikkert får høre mer fra senere.

Talentene ble en god opptakt til konsertene med det spekeret av toppartister som arrangørene kunne by på.

Verket var imidlertid mer enn konsertene. Det ble bygget en kube på på bakketoppen ved parkeringsplassen på festivalområdet. Kuben er en romlig installasjon med tema over industriell byhistorie, natur og kultur. Den inneholder et utstillingsrom for fotokunst, ildsted og utstyr for prosjisering på jernverket.

Fotoutstillingen besto av bilder fra Ketil Born og Johanne Seines Svendsen.

Kuben er designet arkitekt Hans-Petter Bjørnådal.

Verket Musikkfestival AS og Rana kommune-/Nordland fylkeskommune inngikk i juni 2009 en partnerskapsavtale på til sammen 400 000 kroner for utvikling av musikkfestivalen.

Det var folksomt på konsertene på Revelneset. (Foto: Bjørn Leirvik)

Aksel Hennie som Max Manus i filmen med samme navn. (Foto/Copyright: Erik Aavatsmark/Filmkameratene AS)

Tidenes filmår i Rana

2009 ble det beste filmåret på 15 år for kinoen i Mo i Rana. 80 725 billetter ble solgt til forestillingene – en økning på nesten 5 000 fra året før, som også var et godt kinoår.

Foto/Copyright:
Nordisk Film Distribusjon AS

Det ble produsert 2.312 kinoforestillinger, litt færre enn året før. Norske filmer trakk 16.577 besøkende.

Den norske filmen som var mest populær var Max Manus. Den trakk 3.564 besøkende i 2009 og havnet på femteplass på listen over mest sette filmer. Premieren på Max Manus var 19. desember i 2008. Totalbesøket for filmen ble 7.548.

En annen norsk film som kom godt ut var Julenatt i Blåfjell. Den kom på sjetteplass med 3.087 besøkende.

Kinoteatret hadde i alt 58 Norges- og verdenspremierer.

De ti mest besøkte filmene sto for over 45 prosent av inntektene: Besøkende

1. Istid 3: Dinosaurerne kommer	6 337
2. Harry Potter og Halvblodsprinsen	4 523
3. Jenta som lekte med ilden	4 179
4. Menn som hater kvinner	4 120
5. Max Manus	3 564
6. Julenatt i Blåfjell	3 087
7. Luftsloppet som sprengtes	2 668
8. Avatar	2 595
9. Se opp	2 551
10. Engler & demoner	2 312

Det ble vist 105 filmer. Årsomsetningen kom på 6,6 mill kroner. Av dette spilte de 20 norske filmene inn 1,27 mill kroner.

NØKKELTALL ØKONOMI

	Regnskap	Rev. budsjett 09	Diff
Kultur	32.958	35.294	+2.336

Respekt i ranaskolen

Har ungdom i dag nok folkeskikk?
Klarer skolene å gi elevene holdninger og verdier slik at det blir «folk» av dem?

Rana kommune har siden våren 2008 tilbudt skolene et adferdsprogram som heter Respekt. De ansatte ved de deltagende skolene har fått kurs på fem planleggingsdager over to år.

I denne perioden er lærerne knyttet opp mot veiledere fra PPT og Senter for adferdsforskning i Stavanger.

Fokus har vært mer struktur i klasserommet og rundt skolen, læreren som tydeligere klasseleder, økt kunnskap om atferdsproblematikk, bedre skole – hjem-samarbeid og ikke minst refleksjon og endring rundt egen lærerpraksis.

Mer struktur, mer samarbeid og samkjøring av lærere og elever har gitt gode resultater, mener rektor ved Båsmo Ungdomsskole, Ståle Krokstrand. Rektor og leder av prosjektgruppa,

Det er stort engasjement i klassen når leder i prosjektgruppa Martin Lamo har «Respekt» på dagsorden.

Martin Lamo, oppsummerer erfaringene slik:

- Arbeidet med Respekt har ført til at elevene er blitt roligere og hyggeligere mot hverandre og også mot de ansatte på skolen, noe igjen har gitt bedre læringsvilkår. Det har også vært en viktig suksessfaktor at lærere og assistenter har hatt vilje og evne til å reflektere og endre egen praksis. Trivselen har økt for alle som har sitt virke på Båsmo ungdomsskole.
- Dette viser at ungdommen i dag er i stand til å møte morgendagen når de møter forutsigbarhet, struktur og trygge rammer. Dette ansvaret er viktig at skolen tar del i, og at den tar på alvor den fasen av livet ungdomstiden er.

«Tenk positive tanker», sier Ståle Krokstrand ved Båsmo ungdomsskole.

NØKKELTALL ØKONOMI

	Regnskap	Rev. budsjett 09	Diff
Skoleavdelingen	243.595	239.519	4.076

Brann- og redningstjenesten

Brann- og redningstjenesten er underlagt Teknisk avdeling i Rana kommune. Virksomheten er igjen delt inn i fire underavdelinger. Dette er: Beredskap (21 årsverk), Forebyggende (7 årsverk), RVR/Kurs og service (1 årsverk) og Nødalarmingsentral 110 (6 årsverk). Totalt omfatter dette 36 årsverk medregnet brannsjefen. I tillegg kommer eventuelle lærlinger og vikarer.

I tillegg til å omfatte Rana kommune har vi per i dag avtale om brannsjef, opplæring av mannskaper og feiing i Nesna Kommune, samt feiing i Træna Kommune.

Nødalarmingsentral 110 har alarmmottaket for hele Helgeland (16 kommuner). IUA Rana har som ansvarsområde oljevernberedskapen i Rana, Nesna, Hemnes, Lurøy og Træna.

Nytt av året er en samarbeidsavtale med Storumans kommune i Sverige, om bistand ved brann- og redningstilfeller i grenseområdene.

Fra og med oktober 2006 har ambulansetjenesten i Rana vært stasjonert på kommunens brannstasjon. Dette er et samarbeid med gjensidige fordeler, spesielt i aksjoner der man samarbeider nært.

Arbeidsoppgavene spenner over et vidt område, og det som de fleste kanskje forbinder med brannvesenet, nemlig beredskap og innsats ved brann og feiing av skorsteiner, er bare en liten del av virksomhetens arbeid.

Eksempler på andre arbeidsoppgaver: Bistand til omsorgsavdelingen ved flytting av pasienter, mottak og håndtering av trygghetsalarmer, kontroll av slukkeposter og nøkkelbokser, diverse salg av kurs, råd og veiledning omkring brannvern og fyring.

Brann- og redningstjenesten spiller en viktig rolle som ambassadør for Rana kommune. Her vil vi spesielt trekke fram Åpen dag som avvikles i løpet av høsten. Arrangementet trekker årlig rundt 2000 deltakere.

Vi har over mange år utviklet en avdeling med høy kompetanse og tilbyr i dag opplæring over et bredt spekter. I år ble første milepæl i et nytt øvingsanlegg nådd, da det nye røykdykkerhuset ble ferdigstilt. Dette åpner store muligheter for brann og redningstjenestens egne øvelser og det å kunne tilby kurs og øvelser for salg.

Brann- og redningstjenesten bidrar med mer enn brann- og redningstjenester.

Kurs og opplæring

Det er stor interesse blant skoleungdom når brann- og redningstjenesten inviterer til demonstrasjoner av hvilke arbeidsoppgaver de har.

Kurs- og serviceavdelingen ved Brann- og redningstjenestens, tilbyr kurs og opplæring innen brannvern i et bredt spekter og til mange ulike kunder.

Omsorgsavdelingen i Rana kommune har i mange år vært en av de største kundene hos Kurs- og serviceavdelingen. Hvert år deltar rundt 140 ansatte fra omsorgssektoren på kurset: «Brannvern i helseinstitusjoner». Dette omfatter i hovedsak ansatte på sykehjem, i hjemmetjenesten og i bofellesskap.

Valget av Brann- og redningstjenesten som støttespiller i dette arbeidet er blant annet begrunnet ut fra de tilsyn og kontroller avdelingen utfører i kommunens mange bygg. Dermed kjenner vi både organisasjonen og dens medarbeidere godt fra før. Svein Tangen ved Omsorgsavdelingen sier også at det gjennom mange år vært et særs godt samarbeid med Brann- og redningstjenesten, på ulike områder der man har hatt behov for den kunnskap og kompetanse Brann- og redningstjenesten besitter.

Kunnskaper og ferdigheter i brannvern er noe de færreste får prøvd ut i praksis – heldigvis! Kanskje nettopp derfor er det viktig at disse kunnskapene og ferdighetene oppfriskes med jevne mellomrom. Målet er at de ansatte i omsorgsavdelingen skal kurses en gang hvert tredje år. Instruktør og leder for kurs og

serviceavdelingen Kjell Espen Solhaug, påpeker at slik opplæring i første rekke handler om bevisstgjøring på brannvern.

Ved kursene gjennomgås momenter som formelle (lovhjemlede) krav til brannvern, brannteori, mulige brannårsaker, tiltak for å hindre eller begrense skadevirkningene av brann, evakuering, m.m. Fokus er hele tiden på den enkeltes innsats og opptreden dersom ulykken er ute. I tillegg tar man en gjennomgang av hva man kan forvente av brannvesenets innsats. Dette er ting som utrykningstid og slokkeinnsats, bistand ved evakuering og informasjon om utstyr som hjertestarter, medisinsk oksygen og bårer.

Etter den teoretiske kursingen, blir det gjennomført en øvelse i praktisk brannslukking. Spesielt for ansatte i institusjoner med rullestolbrukere og sengeliggende beboere øves det også på slukking av brann i seng eller rullestol. Her benyttes gjerne slokkepledd eller ullpledd som slokkemiddel.

NØKKELTALL ØKONOMI

	Regnskap	Rev. budsjett 09	Diff
Teknisk avdeling	51.272	55.987	÷4.715

Siden nedleggelsen av øvingsanlegget på Bjerka, har Helgeland manglet egnet øvingsfelt med mulighet for blant annet varm røykdykking. Dette har lenge vært tema for diskusjon og bekymring hos Brann- og redningstjenesten i Rana.

Øvingsanlegget

Ideen og arbeidet med å erverve en egnet tomt startet løpet av 2007, og høsten 2008 var tomten ervervet og ryddet. Finansieringen har vært en utfordring, men det ble etter hvert funnet midler, og i oktober 2009 startet arbeidet med røykdykkerhuset.

Den 1. desember 2009, ble røykdykkerhuset i Steinbekken offisielt tatt i bruk. Røykdykkerhuset er hjertet i et øvingsanlegg som etter hvert skal romme flere fasiliteter og gi mulighet for trening på alle lovpålagte øvingsmomenter for Brann- og redningstjenesten.

Det er et mål at anlegget skal få godkjenning som fullverdig øvingsanlegg gjennom Norges Brannskole. Dette betyr at Rana kommune kan tilby lovpålagt kursing av alle deltidskorps på Helgeland. Det betyr store fordeler både for våre nabokommuner og for eget korps. Per i dag finnes det 15 anlegg i Norge med slik godkjenning. Tilbakemeldingene fra Norges Brannskole er så langt svært positive.

Anlegget betyr vesentlig bedre muligheter for opplæring og øvelser, og dermed en stor gevinst i form av økt kompetanse. Det er som nevnt ikke bare egne mannskaper som drar fordeler av dette anlegget. Brannvesen på hele

Helgeland vil ha en vesentlig bedre tilgang til et anlegg for øvelser og opplæring av sine mannskaper. Alle deltidsbrannvesen møter nå skjerpede krav til kompetanse, noe som skal være på plass innen 01.01.2013. Her vil øvingsanlegget i Steinbekken kunne spille en viktig rolle.

Anlegget skal etter hvert romme overtennings/innsatskonteiner, betongplatt for frigjøringsøvelser (frigjøring av personer fra bilvrak) og tanker for gass- og kjemikalieøvelser. Det planlegges flere slokkekar, blant annet et stort kar (2,5x5 meter) for øvelse på væskebrann. Det er også behov for et enkelt bygg med toaletter, mulighet for enkel undervisningssamling og ikke minst som varmebu mellom øktene. På tomta finnes fra før en vanddam. Denne skal graves ut slik at det er mulig å gjennomføre øvelse med brannpumper og ekstern vannforsyning. I første omgang er det plan om etablering av betongplatt for frigjøringsøvelser, slukkekar og utgraving av dam som ekstern vannkilde.

Brann- og redningstjenesten i Rana har så langt hatt røykdykkerøvelser for alle egne mannskaper, og vi har levert tre øvelser til industribrannvernet i Alcoa fra Mosjøen.

Det nye røykdykkerhuset i Steinbekken ble tatt i bruk i 2009.

Bistandsavtale

Norsk-svensk skredøvelse ved Tärnasjön.

Den første november i 2009, ble det underskrevet en avtale mellom Rana kommune og Storumans kommun om gjensidig bistandsplikt ved brann- og redningstilfeller og andre akutte ulykkessituasjoner.

Avtalen er tiltenkt hendelser i grensetraktene der det er behov for bistand. Dette innebærer for Ranas vedkommende en bedring av beredskapen ved ulykker langs E12, og da spesielt på østsiden av Umskardtunnelen. Skulle forholdene være slik at tunnelen av en eller annen grunn er sperret, for eksempel på grunn av dårlig vær eller hendelse i tunnelen, vil man kunne tilkalle hjelp fra Tärnaby. På den andre siden vil Rana kunne bistå ved større hendelser på svensk side av grensen, for eksempel hotellbrann i Hemavan og Tärnaby.

Utgiftene til bistand dekkes av oppdrags-giver, til kostpris. Når det gjelder utstyr skal eget materiell benyttes. Den eneste tilpassningen som må gjøres er anskaffelse av over-ganger til slangekoblingene for tilkobling til det svenske vannettet. Det benyttes nemlig to ulike systemer i Norge og i Sverige.

Nå er det ikke bare i branntilfelle at avtalen kan være aktuell. Også trafikkulykker og hendelser utenfor allfarvei kan gjøre samarbeid aktuelt.

Avtalen er kommet i stand gjennom prosjektet med «Grenseoverskridende fjellredning». Prosjektet har som mål å samordne ressurser som har redningsoppgaver i fjellområdene mellom Norge og Sverige, og omfatter på norsk side kommunene Rana, Hemnes og Hattfjelldal. Nye aktører på norsk side i 2009 var Rana lokallag av Norske Redningshunder og Brann- og redningstjenesten i Rana.

Røde Kors hjelpekorps har vært sentral i dette prosjektet, og gjennom samarbeid her disponerer vi nå blant annet en ATV. Denne kom forøvrig godt til nytte ved skogbranntilløp sist sommer.

Det samarbeides allerede om opplæring og øvelser. I 2009 ble det gjennomført opplæring og øvelse i elveredning på svensk side av grensen. Til sommeren i 2010 er det planlagt en større øvelse på norsk side, der Brann- og redningstjenesten delvis vil stå som vertskap.

Øvelse i førstehjelp.

Kommunen bidrar gjerne med tilrettelegging for aktiviteter i naturen.

Ut i naturen

Ranværingene er friluftsfolk og Rana kommune er en unik arena for friluftsliv. Sommer og vinter er vi ute i skog og mark for å koble av og samle krefter. Vi har mange aktører som gjør dette mulig. Kommunen har fokus på tilrettelegging for friluftsliv med sine 126 km oppkjørte løyper vinterstid og også når det er barmark stiller vi opp for innbyggerne våre. Vi har noen fantastiske anlegg i naturen, som også skal tilrettelegges for aktiviteter.

Vi samarbeider med alle som vil. Om det er turistforeningen, Statskog, Helgelandsmuseet eller næringsliv, så går vi sammen om å både ta vare på denne ressursen, men også utnytte den for trivsel med ferdsel og aktivitet.

Miljøsertifiseringer

Det er et stort spenn i de ulike bransjer for miljøsertifiseringene i kommunen.

Dette viser et bredt fokus på miljø.

Grønt flagg-sertifisering:

Ytteren Miljøbarnehage

Rana kommunes Miljøvernpris:

Park, idrett og friluftslivsavd. ved Anita Lauvås

Årets friluftsentusiast:

Ole Morten Wie

Miljøfyrtårnsertifiserte bedrifter:

Helgeland Sparebank, Inventum RTD AS og

Princess Mo i Rana

Å bedre miljøinformasjonen

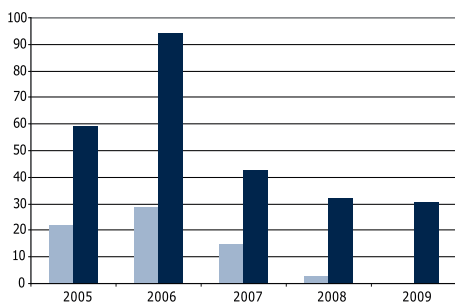
Det har vært satt fokus på forbedring av miljøinformasjonen dette året. Rana har fått sin miljøstatus på nett, til glede og nytte for de som søker miljøfakta om kommunen vår.

I sommerhalvåret pågikk det en omfattende kartlegging av nye naturtyper i kommunen som legges ut på nett, tilgjengelig for alle. Vi har nå 119 kartlagte områder, og det skal bli flere. Kommunen har også etablert varsling av luftkvalitet ved akutsituasjoner som en del av et samarbeid med radio, avis og ikke minst andre forurensningsmyndigheter.

God tur i ren luft

I 2009 har vi igjen opplevd å ikke overskride grenseverdien for luftkvalitet. Tiltak innenfor en mer og mer miljøbevisst industri har gitt god effekt. Et av de beste tiltakene som ble gjennomført var faktisk å sette fokus på utfordringen. Det har nyttet.

Å tilby befolkningen et miljø med ren luft er kommunens viktigste målsetting. Vi ser likevel at vi ikke kan nå dette målet alene.

Figuren viser antall overskridelser av grenseverdien på 50 µg/m³ luft. (Kilde: Molab)

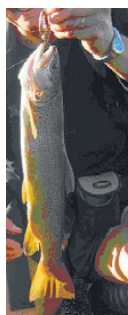
Gruben Moheia

Miljøvernssjef Hilde Sofie Hansen vil ha renere luft i Rana.

Ranelva er friskmeldt!

Ranelva har vært infisert av Gyrodactylus Salaris siden 1975, en parasitt som sakte, men sikkert rydder ut laksestammene våre. I 2004 ble elva behandlet for parasitten og vi har nå fått en offisiell friskmelding. Dette er viktig, og gjør at vi nå kan jobbe videre med tiltak for å ta vare på denne unike ressursen og ikke minst utnytte den som en del av et yrende friluftsliv i kommunen. Totalt er 6 vassdrag og 15 elver/bekker i Rana friskmeldt.

Ranfjorden

Ranfjorden er blitt mer og mer populær.

Det fiskes og bades, og fjord-en er i dag blitt et viktig friluftsområde for kommunens innbyggere.

Fortsatt finnes det utfordringer når det gjelder utslipp av enkelte miljøgifter, men fjorden viser forbedringer.

Samarbeidsprosjekt i 2009 innenfor friluftsliv

- Utdanning turledere
- Merking turstier
- Roing og robåtbruk
- Fjellredning
- Friluftscamp
- Turbøker

Det ble bevilget 17 mill kroner i vedlikeholdstilskudd til bygg og anlegg. Samtidig fikk kommunen 5 mill kroner i frie inntekter til andre tiltak.

Tiltakspakken kom godt med

Dette ga en tilnærmet normal vedlikeholdssituasjon for kommunen som prioriterte hvilke vedlikeholdsprosjekter som fikk nytte godt av tiltakspakken.

Kommunen fikk også 5,4 mill kroner i skattekompensasjon. Dermed unngikk Rana kommune å redusere budsjettet som følge av bortfallet av skatteinntekter som de mange permitteringene i Rana medførte. Rana var en av kommunene som ble hardest rammet av permitteringene i 2009.

Vedlikeholdstilskuddet

Innenfor teknisk sektor har Rana kommune betydelig etterslep på vedlikehold som kan oppsummeres slik:

Bygninger

Vedlikeholdsetterslep på kommunale bygg på 350 – 370 mill kroner. Av dette utgjorde skolebygg ca. 150 mill kroner.

Vegvedlikehold

Vedlikeholdsetterslepet på den kommunale vegkroppen var beregnet til 137 mill kroner. I tillegg kommer etterslep vegobjekt (skilt, sluker, rekkverk, kantstein og lignende).

Øvrige anlegg

Vedlikeholdsetterslepet på uteanlegg rundt skoler og barnehager, idrettsanlegg, friluftsanlegg og lignende er ikke beregnet, men antas å være betydelig.

Det var med andre ord mer enn nok å bruke pengene på. I prioriteringen av tiltakspakken fulgte kommunen følgende kriterier:

1. Tiltaket må igangsettes i 2009
2. Tiltaket reduserer vedlikeholdsetterslepet
3. Tiltaket / prosjektet skal ha stor betydning for brukerne og / eller føre til lavere driftsutgifter på sikt. Eksempelvis vil de bygningsmessige tiltakene gi reduserte energikostnader og bedre innemiljø.

Formannskapet vedtok den 17. februar følgende prioritering av vedlikeholdsmidlene:

VEDLIKEHOLDSTILSKUDD	Mill. kr.
Selfors barneskole. Fasader, vinduer, isolering med mer	5,4
Utearealer rundt skoler og barnehager. Prioritert i tråd med FAN-plan – dvs Selfors barneskole, Gruben ungdomskole, etc. Slik prioritering gir mulighet for utvidelse av rammen gjennom bruk av andre tilskuddsordninger	4,0
Tjæreåsen bofellesskap. Fasader, vinduer m.m.	2,0
Oppgradering av rømningsveier og brannceller samt reparasjoner i kryprom og blindkjellere. Bl.a. Ved Utskarpen Bosenter, Ytteren, Hauknes og Storforshei skole	1,1
Asfalt og veiforsterkninger. Prioritert i tråd med hovedplan vei. Utsatt asfaltering fra 2007 og 2008 samt reparasjoner bl.a. på Storrøllengveien, Husnesvegen, Snefjellåveien m.fl.	3,0
Utskarpen skole. Fasader og tiltak brann	1,0
Uforutsett	0,4
Sum	16,9

Selfors barneskole var en av dem som nøt godt av tiltakspakken i 2009.

4. Tiltakene fordeles på forskjellige yrkesgrupper, og i forhold til kapasitet og utførelsestidspunkt.

Tiltakene ble hentet fra «ventelister» flere år tilbake, i tråd med planverk/kommunedelplan som gjaldt for områdene. Sammen med de ordinære vedlikeholdsbevilgningene bragte tiltakspakken vedlikeholdet opp på et akseptabelt nivå i 2009.

Større enkeltprosjekter

Selfors barneskole hadde 190 elever i 2009. Her ble både det bygningsmessige og utearealet opprustet. Skolens fasader ble renoveret med bytte av vinduer, tilleggsisolering og solavskjerming. Planlegging og forberedelser for tilbudsutlysning hadde byggestart på sommeren og medførte forbedret innneklima, lavere energikostnader og et bedre læringsmiljø. Samtidig ble utearealene renoveret etter en gjennomgang av en prosjektgruppe med prosjektleder, landskapsarkitekt og brukere.

Utearealer

Rana kommune hadde i 2009 ansvaret for 14 grunnskoler og 10 barnehager. Nærmere 4 000 barn oppholdt seg daglig på disse områdene. I tillegg fungerte disse områdene også som nærmiljøanlegg utenom skoletid/barnehagetid. Dette er de viktigste områdene for barns læring og fysiske aktivitet.

Skoleplassene og noen av barnehageområdene har ikke vært tilfredsstillende vedlikeholdt over år. Mange steder var og er preget av forfall, nedslitte anlegg og manglende aktivitetsfremmende anlegg tilpasset aldersgruppen og nåtidens kultur. Få barnehageområder eller skoleplasser i Rana er bygget eller utformet med tilrettelegging i forhold til læringsmålene som er formulert i Kunnskapsløftet.

Samtlige 24 kommunale områder har behov for nye anlegg, og helt eller delvis rehabilitering. Kun økonomien begrenser aktiviteten. Et grovt anslag i 2009 anslo ca 6 mill kroner pr skoleplass.

Uteområdene ved Selforsskolene, Gruben ungdomsskole, Alteren skole, Revelheia barnehage og Storforshei barnehage var i en tilstand som tilsa et akutt behov for rehabilitering. Disse områdene ble derfor prioritert i tiltakspakken.

Asfalt og vegforsterkninger

Flere veier har dårlig standard og dårlig bæreevne. Disse bør totalrenoveres. Gjenskaffelseskostnaden for Vegkroppen er beregnet til 871 mill kroner. Etterslepet er beregnet til 137 mill kroner, dvs 16% av verdien. Fortau og veiobjekt er ikke beregnet inn i dette. Det reelle etterslepet antas å være en del større.

Gjennom hovedplanen for veg ble det prioritert tiltak for utbedring av alle kommunale vegger. Prioriteringene ble gjort ut fra tilstand, driftskostnader, vegtype og årstdøgntrafikk.

Disse tiltakene har vært svært etterlengtet, fordi asfaltering og vegforsterkning av økonomiske årsaker har vært nedprioritert de siste årene.

Arbeidsmarkedet

Som en del av saksbehandlingen har det vært kontakt med lokale entreprenører. Tiltakene hadde positiv effekt på sysselsettingen innenfor bygg og anlegg. Kommunen forsøkte også å legge tidspunktet for utførelse av de ulike fagene slik at de ble tilpasset kapasiteten i markedet. Som eksempel kan nevnes at grunnentreprenørene trengte oppdrag med en gang, og derfor kom disse prosjektene ut først. Bygningsentreprenørene hadde sin vanskeligste periode fra sommeren og utover.

Holder hjulene i gang

De ansatte ved Mo i Rana Bydrift har nok å henge fingrene i med små og store saker.

Mo i Rana Bydrift har et mangfold av arbeidsoppgaver når de sørger for at hjulene går rundt i kommunen. Mo i Rana Bydrift har cirka 110 ansatte, om en ikke teller med brannvesenet.

Nye Sagbakken Stadion, Norges blomsterby, klargjøring av Revelneset til Verketfestivalen og ny bobiltømmestasjon i Langneset er bare noen av arbeidsoppgavene.

Her er noe av det Bydrift gjorde i 2009 for at Rana skulle bli en enda bedre kommune å bo i:

Vann og avløpsavdelingen

- Prosjektering nytt renseanlegg, reduksjonsbasseng og tilførselsledning Mo Vannverk
- Forbelastning av byggegrop for renseanlegget på Hammeren
- Tunnelrensk i V-tunnelen (klargjøring for tilknytning av hovedvannledning fra Statkrafts inntak fra Akersvatnet)
- Utskifting av hovedvannforsyningen til Båsmo/-Ytteren fra Mjølånåsen til Mjølånodden.
- Totalt utskiftet 1210 meter vannledning samt 190 meter utvidelse av nettet.

- Detaljprosjektering nytt Avløpsrenseanlegg på Mjølånodden
- Forbelastning av byggegropa
- Alle avløpsrenseanlegg ble revidert av arbeidstilsynet og evt. avvik ble lukket.
- Hovedvedlikehold utført ved Storforshei renseanlegg
- Bobiltømmestasjon etablert ved E6 i Langneset. Meget godt mottatt av turistene.

Park, Idrett og Friluftsliv

- Ferdigstilling og åpning av «nye Sagbakken stadion».
- Mo i Rana kåret til Norges blomsterby (samarbeidsprosjekt mellom Rana Næringsforening og kommunen).
- Oppføring av nytt lagerbygg Sagbakken friidrettsstadion.
- Oppføring av nytt servicebygg på Haukesodden friluftsområde.
- Rydding – klargjøring av Revelneset friområde for Verketfestivalen.

1984 var er begivenhetsrikt år for ranvæinger, og først og fremst for én av dem.

For 25 år siden

Tom Sandberg tok OL-gull i kombinert i Sarajevo søndag 12. februar. Han vant verdenscupen og tok VM-gull i kombinert laghopp samme sesong. Det ble Tom Sandbergs store jubelsang.

Finansrådmann Håkon Aasarød la fram forslag til kommunebudsjett i Rana på 324 millioner kroner dette året. Overskuddet var en halv million, etter at 13 millioner var satt av på fond.

Sysselsettingen ved A/S Norsk Jernverk hadde blitt redusert med 300 – 400 ansatte de to foregående årene. Det førte til økt ledighet, og ved inngangen til 1984 var det registrert 612 ledige, en økning på 125 sammenlignet med årsskiftet 1982/1983.

Kommunen overtok ansvaret for primærhelsetjenesten i 1984. For dette fikk kommunen økt det statlige rammetilskuddet med 8,23 millioner kroner.

Rana kommunes nettogjeld beløp seg til knapt 92 millioner kroner, tilsvarende 3 576 kroner pr innbygger.

Rentenivået var høyt i 1984. Gjennomsnittrenten på løpende lån var 10,2 prosent, og på nye lån ville den variere mellom 12,5 og 14 prosent.

Det var 25 483 innbyggere i Rana i 1984, en nedgang på 214 fra året før.

Det var et «musserende» Rana Blad som kunne spre det glade budskap om Tom Sandbergs OL-gull i Sarajevo i 1984.

RANA KOMMUNE

Postadresse: Boks 173, 8601 Mo

Besøksadresse: Rådhusplassen 2,
8622 Mo i Rana

Telefon sentralbord: 75 14 50 00

Telefax sentralbord: 75 14 50 01

E-post: postmottak@rana.kommune.no

Organisasjonsnummer: 872 418 032

www.rana.kommune.no

2009